Emlékrendőrség

Ogava Jóko

Emlékrendőrség

Ogava Jóko

KOSSUTH KIADÓ

A fordítás alapja:
Ogawa Yoko: 密やかな結晶
First published in Japan in 1994
under the title Hisoyaka na Kessho by Kodansha Ltd., Tokyo

Fordította
Erdős Veronika

Szerkesztette
Bartók Flóra

Borítóterv
Tyler Comrie

ISBN 978-963-636-838-8

Minden jog fenntartva

Copyright © Yoko Ogawa 1994
Hungarian edition © Kossuth Kiadó 2026
Hungarian translation © Erdős Veronika 2026

1

Néha azon tűnődöm, mi volt az, ami elsőként tűnt el a szigetről.

– Réges-régen, mielőtt megszülettél, sokkal több minden volt itt. Átlátszó, kristályos dolgok, illatos dolgok, fodros dolgok, fényes dolgok… Mindenféle elképzelhetetlenül csodás dolog – mondogatta gyakran az anyám gyerekkoromban. – De sajnos azok, akik ezen a szigeten élnek, nem tudják megőrizni ezeket a csodákat a szívükben. Amíg a szigeten élsz, sorban meg kell szabadulnod a szívedben lévő dolgoktól. Talán nemsokára tőled is elvesznek valamit.

– És az félelmetes? – kérdeztem tőle, mivel aggodalommal töltöttek el a szavai.

– Nem, ne aggódj! Nem fog fájni, és nem fogsz szenvedni. Egy reggel egyszerűen csak felébredsz, és mielőtt az egészet felfognád, már vége is lesz. Ilyenkor majd hunyd le a szemedet, hegyezd a füledet, és próbáld meg érzékelni a reggeli levegő áramlását. Észre fogod venni, hogy valami megváltozott az előző nap óta. Így már rá fogsz jönni, mi az, ami eltűnt a szigetről.

Anyám csak akkor beszélt erről, amikor az alagsorban lévő műtermében voltunk. Ez egy nagy, poros

szoba volt, benne a padló érdes és durva tapintású. A helyiség északi oldala a folyó felé nézett, ezért tisztán lehetett hallani a víz csobogását. Leültem a kis kerek székemre, miközben anyám, aki szobrász volt, vésőt élezett, vagy követ simított a reszelőjével, és halkan beszélt tovább.

– Egy eltűnés után egy ideig az egész sziget nyugtalanná válik. Az emberek kis csoportokban gyűlnek össze az utcán, hogy felidézzék az elveszett dolgokkal kapcsolatos emlékeiket. Nosztalgiáznak, szomorkodnak, és vigasztalják egymást. Ha egy kézzelfogható tárgy tűnt el, összegyűjtik a maradványait, hogy elégessék, elássák, vagy a folyóba dobják. De ez csak két-három napig tart. Hamarosan minden visszatér a normális kerékvágásba, és mintha mi sem történt volna, már vissza sem tudnak emlékezni arra, mi is volt az, ami eltűnt.

Aztán félbeszakította a munkáját, hogy odavezessen a lépcső mögötti, régi szekrényhez, amiben kis fiókok sorakoztak.

– No, nyiss ki egy fiókot! Amelyiket csak akarod.

Hosszasan gondolkodtam, hogy melyiket válaszszam, miközben a rozsdás, ovális fogantyúkat nézegettem.

Ilyenkor mindig haboztam, mert pontosan tudtam, milyen furcsa és lenyűgöző dolgok rejtőznek odabent. Ez volt az a titkos hely, ahová az anyám elrejtette azt a sok-sok dolgot, ami már eltűnt a szigetről.

Amikor végre elhatároztam magam, és kinyitottam egyet, ő elmosolyodott, majd a tenyerembe helyezte a fiók tartalmát.

– Ezt *szalag*nak hívják. Ez egyfajta textil, ami akkor tűnt el, amikor én még csak hétéves voltam. Díszként kötöttük a hajunkba, vagy rávarrtuk a ruháinkra.

– Ez egy *csengő.* Rázd meg! Hallod, milyen szép hangja van?

– Ma remek kis fiókot választottál! Ezt úgy hívják, hogy *smaragd,* és ez a legértékesebb kincsem. Még a nagymamámé volt. Ritka és előkelő, és egykor a sziget legértékesebb ékkövének számított, de mostanra már mindenki megfeledkezett a szépségéről.

– Látod, hogy milyen vékony és kicsike? Mégis fontos dolog. Amikor valakinek mondani akartál valamit, akkor leírtad egy papírra, és ráragasztottad ezt a *bélyeg*et. Aztán ezzel elvitték neked bárhová. El tudod képzelni, hogy volt egy ilyen régi kor?

Szalag, csengő, smaragd, bélyeg. Az anyám szájából elhangzó szavak izgalommal töltöttek el, mint távoli országokból származó kislányok keresztnevei vagy egy új növényfaj elnevezése. Miközben hallgattam őt, boldogan képzeltem el azt az időt, amikor itt a szigeten mindezeknek a dolgoknak még megvolt a helyük.

Igaz, hogy vidáman fantáziáltam, de ez valahol nehéz is volt. A tenyerembe tett tárgyak semmilyen jelet nem küldtek nekem, olyanok voltak, mint a téli álmot alvó, mozdulatlan kisállatok. Gyakran bizonytalan érzést keltettek bennem, mintha egy égbolton hömpölygő felhőből próbálnék gyurmaszobrot készíteni. Amikor a titkos fiókok előtt álltam, tudtam, hogy anyám minden egyes szavára figyelnem kell.

A *parfüm*ről szóló történet volt a kedvencem. A parfüm egy apró fiola volt, amiben átlátszó folyadék lötyö-

gött. Amikor anyám ezt először a kezembe adta, azt hittem, hogy talán valami cukros víz, és majdnem belekortyoltam.

– Nem, ez nem innivaló! – kiáltotta anyám nevetve. – Így kell használni, látod? Egy cseppet a nyakadra kensz – mondta, aztán lassan a füle mögé helyezte az üvegcsét, és óvatos mozdulatokkal magára cseppentett belőle.

– Mire jó ez? – kérdeztem, hisz egyáltalán nem értettem, miért csinálja.

– A parfüm illata láthatatlan a szemnek, de bezárható ebbe a kis fiolába.

Hunyorogva tanulmányoztam az üveg tartalmát.

– Ha beparfümözöd a bőrödet, csodás illata lesz. Ez egy módja annak, hogy elbűvölj valakit. Amikor még fiatal lány voltam, mindenki parfümöt viselt, ha randevúra készült. A megfelelő illat kiválasztása ugyanolyan fontos volt, mint a ruha. Olyan parfümöt kellett választani, amiről azt gondoltad, hogy tetszeni fog a fiúknak. Nézd, ez az a parfüm, amit akkor viseltem, amikor apád udvarolt nekem. Gyakran találkoztunk a déli domb oldalán lévő rózsakertben, és borzasztóan nehezen találtam olyan illatot, amit nem nyomnak el a virágok. Amikor a szél belekapott a hajamba, én lopva oldalra néztem, hogy lássam apád arcát. Kíváncsi voltam, hogy érzi-e az illatomat.

Anyám mindig felélénkült, amikor a parfümjéről beszélt.

– Akkoriban még mindenki képes volt megérezni a kellemes illatokat. Mindenki tudta, hogy ez milyen csodálatos dolog. De ma már nem így van. Sehol sem

árulnak ilyen fiolákat, igaz, nem is keresi senki. Apáddal ősszel házasodtunk össze, és a parfüm épp abban az évben tűnt el. Emlékszem, hogy mindenki összegyűlt a folyó partján, és magával hozta a parfümjét. Ezután kinyitottuk az üvegeket, és kiöntöttük a tartalmukat. Néhány lány még utoljára az orrához emelte a fiolát, mert nehezükre esett a búcsú. Viszont már senki nem volt képes arra, hogy megérezze a csodás illatot. Minden eltűnt: az illat és a hozzá kötődő emlékek is. Az eddig nagy becsben tartott folyadék elsilányult, és csak egy adag jellegtelen vízzé vált. A folyó még két-három napig fojtogató illatfelhőt árasztott magából, és néhány hal is elpusztult. De úgy tűnt, ez senkit sem érdekelt, hisz az illat fogalma már kiköltözött mindenki szívéből.

Miután ezt elmesélte, anyám szeme szomorkásnak tűnt. Ezután mindig felvett az ölébe, és megengedte, hogy megszagoljam a parfümjét a nyakán.

– Na, milyen? – kérdezte.

Fogalmam sem volt, mit válaszolhatnék. Persze éreztem, hogy van ott valami illat, ami más, mint a frissen sült kenyéré vagy az úszómedence fertőtlenítő lábmosójának a klóros szaga, de hiába próbálkoztam, nem tudtam semmihez sem kötni.

Anyám türelmesen várt egy ideig, de amikor nem szóltam semmit, halkan felsóhajtott, mint aki feladta.

– Semmi baj. Számodra ez nem több mint néhány csepp víz, de ez ellen nem tehetünk semmit. Ezen a szigeten szinte lehetetlen feladat felidézni azokat a dolgokat, amiket elvesztettünk – mondta, majd visszatette az üvegcsét a fiókjába.

Amikor az alagsori műterme oszlopán lévő óra kilencet ütött, fel kellett mennem a gyerekszobába aludni. Anyám a kezébe vette a kalapácsot és a vésőt, és újra nekiállt dolgozni, miközben a kifli alakú hold fénye besütött a nagy ablakon át.

Miközben adott egy jóéjszakátpuszit az arcomra, végre feltettem neki a kérdést, ami már egy ideje furdalta az oldalamat.

– Anya, te miért emlékszel ilyen pontosan mindenre, ami eltűnt? Miért érzed még mindig a parfüm illatát, miközben már mindenki más elfelejtette?

Anyám egy pillanatra kinézett az ablakon, és a fogyatkozó holdat bámulta, majd lesöpört egy kis kőport a kötényéről.

– Én is folyamatosan ezen töröm a fejemet – mondta kissé fátyolos hangon. – Mégsem találok rá választ. Nem tudom, miért én vagyok az egyetlen, aki semmit sem veszített el. Csak telik az idő, de én mindenre pontosan emlékszem…

Ezután anyám lesütötte a szemét, mintha boldogtalan lenne emiatt. Ezt látva én újra megpusziltam, hogy megvigasztaljam.